

DNR 10812-3416/2001

STYRELSEN 14 FEBRUARI 2003

SMÅFÖRETAGARANALYS

AV

**NYA TILLÄMPNINGSREGLER
GÄLLANDE TILLGÄNGLIGHET
TILL BEFINTLIGA PUBLIKA
LOKALER OCH PÅ BEFINTLIGA
ALLMÄNNA PLATSER**

INNEHÅLL

FÖRKORTNINGAR.....	2
BAKGRUND.....	3
VILKET ÄR PROBLEMET OCH VAD HÄNDER OM NÅGON REGLERING INTE SKER?	4
<i>Vilket är det egentliga problemet/behovet?</i>	4
<i>Vad händer om någon reglering inte sker?</i>	5
<i>Finns det motstående intressen?</i>	5
FINNS DET NÅGRA ALTERNATIVA LÖSNINGAR?	6
<i>Riktlinjer och rekommendationer</i>	6
<i>Information och rådgivning</i>	6
<i>Statliga bidrag</i>	7
KONSEKVENSER FÖR SMÅFÖRETAGAREN	8
VILKA ÅTGÄRDER MÅSTE SMÅFÖRETAGEN VIDTA TILL FÖLJD AV REGLERINGEN?	8
VILKA KOSTNADER FÖR SMÅFÖRETAGEN KAN REGLERINGEN LEDA TILL?	9
<i>Publika lokaler</i>	12
Typfall 1 småföretagare; Svea Servicebutik.....	12
Typfall 2 småföretagare; Bokia.....	13
Typfall 3 småföretagare; Benetton/Scorett.....	14
Typfall 4 småföretagare; Nya Hembageriet.....	15
Typfall 5 småföretagare; Kv. Bastionen i Halmstad.....	16
KAN REGLERNA KOMMA ATT SNEDVRIDA KONKURRENSFÖRHÅLLANDENA TILL NACKDEL FÖR SMÅFÖRETAGEN ELLER I ÖVRIGT FÖRSÄMRA DERAS KONKURRENSFÖRUTSÄTTNINGAR?	17
KOMMER REGLERNA ATT I ANDRA AVSEENDEN PÅVERKA SMÅFÖRETAGEN?	18
GÅR DET ATT KONTROLLERA EFTERLEVNADEN AV REGLERNA?	18
BEHÖVER SÄRSKILDA HÄNSYN TAS TILL SMÅFÖRETAGARNAS VILLKOR NÄR DET GÄLLER TIDEN FÖR REGLERNAS IKRAFTTRÄDANDE?	18
FINNS DET BEHOV AV SÄRSKILDA INFORMATIONS INSATSER?.....	19
HUR HAR SAMRÅD SKETT MED NÄRINGSLIVET, OCH VILKA SYNPUNKTER AV BETYDELSE HAR KOMMIT FRAM?	19
<i>Bilaga 1 Förfrågan till intresseorganisationer och branschorgan</i>	20
<i>Bilaga 2 Svar från Svensk Handel</i>	21
<i>Bilaga 3 Svar från Sveriges Fastighetsägareförbund</i>	24
<i>Bilaga 4 Svar från Företagarnas Riksorganisation</i>	25

1 SMÅFÖRETAGARANALYS AV NYA TILLÄMPNINGSREGLER GÄLLANDE TILLGÄNGLIGHET TILL BEFINTLIGA PUBLIKA LOKALER OCH PÅ BEFINTLIGA ALLMÄNNA PLATSER

FÖRKORTNINGAR

- PBL Plan- och bygglagen (1987:10)
PBF Plan- och byggförordningen (1987:383)
BVL Lag (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.
BVF Förordning (1994:1215) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.
BBR Boverkets byggregler (1993:57 med ändring t.o.m. 2002:19)
BÄR Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad (1996:4 ändrad genom 1999:1)

Fotografier från Halmstad är tagna av Birgitta Kyrö-Mattsson.
Övriga fotografier är tagna av Boverket.

BAKGRUND

Regeringen gav den 6 juli 2000 Boverket i uppdrag att bland annat utarbeta förslag till de föreskrifter som behövs för tillämpningen av Plan- och byggtredningens föreslagna ändringar i PBL när det gäller åtgärder för att förbättra tillgängligheten i sådana lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (*regeringsuppdrag M2000/2750/Hs*¹).

I en delrapport 4 september 2000 gav Boverket bland annat ett detaljerat förslag på vad som skulle kunna anses vara ”enkelt avhjälpna hinder” mot tillgänglighet och användbarhet samt preliminära kostnadskonsekvenser för förslagen. Kostnadskonsekvenserna beräknades för staten, primärkommunerna, landstingen och för den privata sektorn.

Förslaget till enkelt avhjälpna hinder vidareutvecklades, och i delrapporten 20 februari redovisade Boverket förslag på tillämpningsföreskrifter till de aviserade nya lagförslagen i PBL, baserade på listan med enkelt avhjälpna hinder.

Uppdraget som helhet slutredovisades till regeringen den 29 juni 2001. Samtliga delrapporter, se publikationen *”Delaktighet för alla”*¹.

Samtidigt pågick ett arbete på Miljödepartementet med en proposition om tillgänglighet till offentliga lokaler och på allmänna platser (*Prop. 2000/01:48*). Propositionen överlämnades till riksdagen den 14 december 2000. Bostadsutskottet gjorde en del förändringar i lagändringsförslagen och riksdagen antog Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU5 den 8 mars 2001.

1 juli 2001 trädde den nya lagparagrafen 17 kap. 21 a § PBL i kraft.

Paragrafen lyder:

17 kap. 21 a § PBL

”I byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjas i den utsträckning som följer av föreskrifter meddelade med stöd av denna lag.”

Lag (2001:146).

---

¹ ”Delaktighet för alla, Regeringsuppdrag M2000/2750/Hs om tillgänglighet i den publika miljön, insyn och samråd och lokala åtgärdsprogram för tillgänglighet”, Boverket juni 2001)

Samma dag fick Boverket genom 17 kap. 22 § PBL och 5 § PBF regeringens bemyndigande att utarbeta tillämpningsföreskrifter till den nya lagparagrafen.

Boverket har nu utarbetat tillämpningsregler till 17 kap. 21 a § PBL (*Dokument 1*). Denna småföretagaranalys redovisar tillsammans med tillhörande konsekvensbeskrivning (*Dokument 2*) verkets analys av konsekvenserna för att införa tillämpningsreglerna.

VILKET ÄR PROBLEMET OCH VAD HÄNDER OM NÅGON REGLERING INTE SKER?

Vilket är det egentliga problemet/behovet?

Mycket av det som redan är anlagt och byggt innehåller brister och hinder som gör byggnaderna och miljöerna svåra eller omöjliga att använda för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Många brister och hinder är av sådan karaktär att de skulle kunna undanröjas genom enkla åtgärder. I de fall då byggnaden uppförts eller ändrats sedan krav på tillgänglighet och användbarhet infördes i svensk bygglagstiftning har hindren i de flesta fall uppkommit genom underlåtenheter i byggprocessen.

I propositionen *Från patient till medborgare (reg.prop. 1999/2000:79)* står bl.a. ”Regeringen har i regeringsförklaringen 1999 förklarat att hinder för funktionshindrades rätt att delta fullt ut i samhällslivet skall rivas. Personer med funktionshinder är medborgare med lika rättigheter och skyldigheter som andra medborgare. Syftet är att det handikapppolitiska arbetet tydligare skall inriktas på att ta bort de hinder som finns för funktionshindrades fulla delaktighet i samhället.”

Redan i Plan- och Byggtredningen² slås fast att tillgängligheten till publika lokaler och allmänna platser måste förbättras utöver den takt som betingas av ny- och ombyggnadsverksamheten, för att det ska bli möjligt för funktionshindrade att delta i samhällslivet på samma villkor som andra. I Plan- och byggtredningens kommunanalys framkom också att tillgängligheten till offentliga och kommersiella lokaler behöver bli bättre. Resultaten av den analys av tillgängligheten som Plan- och Byggtredningen lät utföra visade att bristande tillgänglighet

---

² Plan- och Byggtredningen Delbetänkande ”Miljö och fysisk planering”, SOU 1994:36

ofta beror på olämplig detaljutformning, som ibland uppstått genom slarv eller okunskap i byggprocessen. Att rätta till sådana brister skulle medföra en betydligt bättre tillgänglighet för rörelsehindrade och personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Tillämpningsreglerna syftar till att förtydliga lagens krav på att enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser skall undanröjas. Ett stort behov av ökad kunskap om vad som gör en miljö tillgänglig eller otillgänglig finns hos många av dem som planerar, bygger och förvaltar. Syftet är därför också att genom reglernas utformning råda bot på denna kunskapsbrist och öka insikten om vikten av långsiktig planering och fungerande detaljlösningar.

Vad händer om någon reglering inte sker?

Lagen har trätt i kraft men lagtexten är formulerad så att det förutsätts att det finns en föreskrift som talar om omfattningen. Görs inga föreskrifter kommer troligtvis lagändringen att få liten effekt.

Sker ingen reglering, skulle den publika miljön fortsätta att successivt bli mer och mer tillgänglig genom att krav ställs vid nybyggnad och ändring. Takten med vilken tillgängligheten ökar på detta sätt är dock alldeles för långsam. En mer genomgripande förnyelse av den byggda miljön är en så utdragen process att det funnits skäl att fråga sig vad som är genomförbart med en betydligt kortare tidshorisont. Samhällsintresset av en ökad tillgänglighet har en sådan tyngd att riksdag och regering ansett att lagstiftningen behövde kompletteras med nya krav på tillgänglighet och användbarhet för vissa befintliga lokaler och för allmänna platser (*se bland annat Bostadsutskottets överväganden i 2000/01:BoU5*).

Finns det motstående intressen?

Utgångspunkten är att kostnaderna bör täckas enligt ansvars- och finansieringsprincipen. Detta innebär att varje ägare till allmänna platser och publika lokaler skall se till att alla enkelt avhjälpna hinder mot lokalernas och platsernas tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga undanröjs. Åtgärderna skall finansieras inom ramen för den ordinarie verksamheten. Eftersom kraven ska uppfyllas med pengar ur egen ficka kan ett självklart motstånd finnas hos dem som åläggs rätta till brister.

Allmänheten, å andra sidan, har ett stort intresse av att miljön blir så tillgänglig och användbar som möjligt. Särskilt gäller detta naturligtvis för personer med någon form av nedsatt funktionsförmåga, som

behöver en generösare och bättre fungerande miljö för att kunna ta sig fram än personer utan sådana problem. Barn och äldre är exempel på personer som naturligt har ett extra stort behov av väl fungerande miljöer.

FINNS DET NÅGRA ALTERNATIVA LÖSNINGAR?

Riktlinjer och rekommendationer

Riktlinjer och rekommendationer för utformningen av tillgängliga och användbara miljöer finns sedan länge, bland annat genom handboken ”Bygg Ikapp Handikapp”³. Även när det gäller tillvägagångssätt och processer för att skapa tillgängliga och användbara miljöer finns bra handböcker att tillgå, exempelvis ”Bygg för alla”⁴. Likaså har flera kommuner antagit ambitiösa riktlinjer om att miljön ska utformas så att den blir tillgänglig och användbar. Stockholms Stads utemiljöprogram⁵ är ett exempel på ett sådant policydokument. Trots att kunskap alltså finns att tillgå är förbättringstakten alldeles för långsam (*se uttalanden i bland annat reg. prop. 1999/2000:79*). Att man, trots att kunskap finns, bygger miljöer som är otillgängliga och oanvändbara för många människor handlar mycket om attityder och beteende. Eftersom tillgänglighetskraven ofta bedöms som mindre viktiga än många andra krav som ställs på miljön, har det visat sig att riktlinjer och rekommendationer inte är en tillräckligt framkomlig väg för att nå ett tillgängligare samhälle.

Information och rådgivning

Det finns ett stort behov av information om bra tillvägagångssätt och fungerande lösningar för tillgänglighet och användbarhet. Forskning behövs inom flera områden, bland annat om bra helhets- och detaljlösningar för personer med synnedsättning och andra orienterings-svårigheter. Dessutom behövs spridning av den kunskap som redan idag finns (*se föregående rubrik*) och arbete för attityd- och beteendeförändring.

Tillämpningsreglerna syftar till att förtydliga lagens krav, men också till att genom sin utformning i någon mån råda bot på rådande kunskapsbrist, öka insikten om vikten av fungerande detaljlösningar och inspirera till vidare kunskapssökning.

³ Bygg Ikapp Handikapp, *Elisabet Svensson. AB Svensk Byggtjänst och Hjälpmedelsinstitutet 2001*

⁴ Bygg För Alla, *Karin Månsson. AB Svensk Byggtjänst och NHR 1999*

⁵ ”Stockholm – en stad för alla. Riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö”. Beslutat av Gatu- och fastighetsnämnden 2001-05-29.

Statliga bidrag

Statliga medel skulle naturligtvis kunna fungera som en morot för att kraven på förbättrad tillgänglighet i den befintliga miljön ska uppfyllas.

Frågan om huruvida statliga bidrag ska utgå för genomförandet av förbättringskraven på tillgänglighet diskuterades redan i Plan- och byggutredningen.² Här sades eventuellt ett mindre statligt bidrag kunna vara befogat för åtgärder i byggnader som inte byggts eller byggts om under den tid det funnits bestämmelser om tillgänglighet i svensk lagstiftning. Däremot fann utredaren det fullt rimligt att kostnaderna skulle belasta fastighetsägaren i den utsträckning som den bristande tillgängligheten beror på tidigare underlåtenheter i byggprocessen.

I och med att beslut om de nya lagkraven togs i riksdagen diskuterades statens ansvar på nytt (*Utskottets överväganden i betänkande 2000/01:Bo05*). Motionärer framhöll att staten bör ta ett finansiellt ansvar för nya eller utökade uppdrag som åläggs kommunerna, och yrkade att statliga medel bör anslås för genomförande av de nya kraven. Bostadsutskottet avslog dock motionen och hänvisade till ansvars- och finansieringsprincipen som riksdagen tidigare ställt sig bakom. Vidare hänvisar utskottet till ett tidigare yttrande (*yttr. 1999/2000:BoU6 s.8*) som lyder:

“Bostadsutskottet anser att en av de grundläggande förutsättningarna för utformningen av den byggda miljön måste vara att den i möjligaste mån skall vara tillgänglig och användbar för alla. Detta gäller i särskilt hög grad för allmänna platser och för lokaler dit allmänheten har tillträde. Denna utgångspunkt förutsätter ett betraktelsesätt där frågor om tillgänglighet på ett naturligt sätt integreras såväl i byggprocessen som i förvaltning och underhåll av befintliga byggnader och allmänna platser. Den av regeringen förordade ansvars- och finansieringsprincipen ger uttryck för detta betraktelsesätt.

Utgångspunkten för finansieringen av åtgärder för ökad tillgänglighet bör således vara att kostnaderna skall täckas inom ramen för den ordinarie verksamheten. Som regeringen framhåller kan kostnaderna för att eliminera enkelt åtgärdade hinder mot tillgängligheten förväntas bli relativt begränsade om åtgärderna genomförs i samband med ordinarie underhållsarbete. Den av regeringen förordade tidsramen för åtgärderna ger också utrymme för ett planmässigt och kostnadseffektivt genomförande. Utskottet ställer sig således bakom regeringens uppfattning att kostnaderna för att eliminera enkelt åtgärdade hinder mot tillgängligheten bör täckas enligt ansvars- och finansieringsprincipen. “

---

² Plan- och Byggutredningen Delbetänkande ”Miljö och fysisk planering”, SOU 1994:36

7 SMÅFÖRETAGARANALYS AV NYA TILLÄMPNINGSREGLER GÄLLANDE TILLGÄNGLIGHET TILL BEFINTLIGA PUBLIKA LOKALER OCH PÅ BEFINTLIGA ALLMÄNNA PLATSER

KONSEKVENSER FÖR SMÅFÖRETAGAREN

Vilka åtgärder måste småföretagen vidta till följd av regleringen?

Småföretagare kommer troligtvis inte att beröras i någon större utsträckning av den del av lagändringen som gäller allmän plats. I vissa fall kan dock privata ägare beröras, när tillgänglighetsskapande åtgärder behöver göras i gränsen mellan allmän platsmark och tomtmark. Flera genomförda exempel på undanröjande av hinder mot tillgänglighet och användbarhet visar på olika former av överenskommelser mellan privata fastighetsägare och kommuner (*Se exempelvis "Typfall 3 småföretagare; Benetton/Scorett" i denna analys och "Typfall 6, genomförda åtgärder i Halmstad" i konsekvensbeskrivningen (Dokument 2).*

Däremot berörs olika typer av småföretagare som äger lokaler eller driver verksamhet i lokaler dit allmänheten har tillträde i hög grad av regeländringen. Det är ägaren till en publik lokal som är ansvarig för att de enkelt avhjälpta hindren i hans/hennes fastighet undanröjs.

Varje ägare av en lokal dit allmänheten har tillträde behöver sätta sig in i vad reglerna innebär för hans/hennes lokal. Lokalägaren behöver identifiera vilka eventuella hinder mot tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga som finns till eller i lokalen. Därefter behöver en bedömning göras av vad som kan anses vara enkelt avhjälpt. Lokalägaren kan här ha stor nytta av att samråda med lokalens brukare. De som använder sig, eller önskar använda sig, av det som erbjuds i lokalen är ofta de som bäst kan identifiera svårigheter och förbättringsmöjligheter. Även de lokala handikapporganisationerna kan ha stor kunskap om vilka problem lokalen kan ha.

Lokalägaren ska se till att de enkelt avhjälpta hindren i hans/hennes fastighet undanröjs. En förutsättning för att kunna undanröja hindren på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt är att skapa en långsiktig plan för de olika hindrens undanröjande. Då finns möjligheter att passa på när andra förändringar ändå görs, och därmed ofta minska kostnaderna betydligt.

Vilka kostnader för småföretagen kan regleringen leda till?

Kostnaden för en anpassning av publika lokaler kommer i första hand att bäras av lokalägaren, som är ansvarig för att lagen efterlevs. Lokalägarens investering kan i nästa led komma att påverka hyresnivån för den aktuella lokalen. När och i vilken omfattning som ägaren kan föra över kostnaderna på hyresgästen beror på hyresavtalets utformning samt tillgången på liknande lokaler i närområdet. Har hyresgästen möjlighet att finna en alternativ lokal om hyresnivån upplevs som för hög? I de lokaler där hyresgästen bedriver affärsverksamhet av något slag kan kostnaderna för en anpassning av lokalen helt eller delvis komma att föras över på kunderna genom prishöjningar. Dock är det viktigt att hålla i minnet att det även för den enskilde företagaren ofta handlar om att investera för att få ökade intäkter och lägre utgifter på sikt. Även de lägre avgifter för stat och kommun som åtgärderna genererar kommer på sikt den enskilde näringsidkaren till del genom lägre skatter, lägre sociala avgifter eller som finansiering av andra samhällsbehov.

Även för offentligt ägda lokaler som hyrs ut på marknadsmässiga grunder kan man förvänta sig att ovanstående resonemang är tillämpligt. I offentliga lokaler som förvaltas för den egna verksamheten och i de fall offentlig verksamhet bedrivs i lokaler som ägs av privata fastighetsägare kan investeringskostnaderna, genom hyreshöjningar, komma att belasta verksamheten. I dessa fall är det i slutändan skattebetalarna som kommer att bekosta investeringarna. I yttersta slutändan är det dock, om resonemangen dras ännu längre och ses i ett helhetsperspektiv, en vinst för skattebetalarna och därmed även för småföretagarna att samhället blir mer tillgängligt, eftersom det sannolikt är samhällsekonomiskt lönsamt att investera i ökad tillgänglighet.¹

Nedan visas ett räkneexempel för vad totalkostnaden, för hela Sverige, för att undanröja enkelt avhjälpna hinder, kan komma att uppgå till. Underlagsmaterialet till detta räkneexempel kommer från Scandia Consult i Göteborg och statistiska centralbyrån. Redovisade kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, byggledning, kreditkostnader och administration) och moms. Byggherrekostnaderna varierar mycket från fall till fall och

---

¹”Delaktighet för alla, Regeringsuppdrag M2000/2750/Hs om tillgänglighet i den publika miljön, insyn och samråd och lokala åtgärdsprogram för tillgänglighet”, Boverket juni 2001)

mellan olika situationer. Därför har verket bedömt det som mera rättvisande att hålla dessa kostnader utanför.

Totalkostnaden är uppdelad på olika ägarkategorier, och för den privata sektorn, det vill säga aktiebolag och fysiska personer, hamnar totalkostnaden på 1860 miljoner kronor respektive 170 miljoner kronor (hur stor del av dessa summor som kommer att hamna på småföretagare är dock oklart). Som nämns i räkneexemplet är det dock möjligt att sänka kostnaderna genom att använda sig av ”passa-på-åtgärder” och kostnaderna kan då sänkas med 20 –50 procent.

Räkneexempel

Genomsnittlig kvadratmeterkostnad multiplicerad med lokalytor:

Medelvärdeskostnad: 191 kr. per kvm

Totalt antal kvadratmeter publika lokaler: ca 28 miljoner kvm

Antalet kvadratmeter multiplicerat med medelvärdeskostnaden per kvadratmeter blir ca 5 miljarder.

De uppskattade styckkostnader som används för att beräkna kostnaden för ökad tillgänglighet i riket, avser investeringskostnader vid nyinstallation. Om i stället tillgängligheten ökas successivt under en längre tidsperiod – så kallad ”passa-på-planering” - är det möjligt att sänka kostnaderna med 20-50 procent (se *Dokument 2*, sidan 11). Detta innebär att kostnaden för att undanröja enkelt avhjälpna hinder i hela riket vad gäller publika lokaler hamnar i intervallet:

2,5 – 5 miljarder kronor

För de olika ägarkategorierna innebär detta följande:

Staten: 30-60 milj kr.

Landsting: 95-190 milj kr.

Kommuner: 725-1 450 milj kr.

Kyrkan: 180-360 milj kr.

Fysisk person: 85-170 milj kr.

Aktiebolag: 930-1 860 milj kr.

Övriga ägare: 630-1260 milj.

Redovisade kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, byggleddning, kreditkostnader och administration) och moms.

För att utreda hur småföretagare kommer att beröras på mikronivå har Boverket i samarbete med Karlskrona kommun genomfört en inventering av en del av Karlskrona stads allmänna platser och publika lokaler. I samförstånd med Karlskrona kommun valdes en centralt placerad och för befolkningen viktig gata; Borgmästaregatan i Karlskrona. Denna gata används frekvent av människor utan och med

nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. De allmänna platserna inventerades och resultaten presenteras i konsekvensbeskrivningen (*Dokument 2*).

Karlskronas stadskärna är mycket kuperad och flera lokaler längs Borgmästaregatan har ett flertal trappsteg vid entrén. Nivåskillnaden vid vissa av dessa bedöms inte kunna undanröjas genom enkla åtgärder. Däremot skulle tillgängligheten till flera av dessa lokaler för personer med nedsatt orienteringsförmåga, exempelvis synsvaga och blinda, väsentligt kunna förbättras genom enkla åtgärder, till exempel ledstång, kontrastmarkering eller synlig display vid kassan. Av de 33 publika lokalerna längs gatan finns det ett antal som redan är tillgängliga och användbara och ytterligare ett antal som skulle kunna bli tillgängliga genom enkla åtgärder.

Fem av de publika lokalerna inventerades i sin helhet och kostnaden för att undanröja de identifierade enkelt avhjälpta hindren mot tillgänglighet och användbarhet beräknades.

Fyra av de utvalda lokalerna är privatägda och resultaten av dessa inventeringar presenteras nedan för att kostnaden för den enskilde fastighetsägaren skall kunna åskådliggöras. Den femte lokalen är kommunägd och presenteras som typfall 4 i konsekvensbeskrivningen (*Dokument 2*).

Inventeringen har genomförts med utgångspunkt från listan över exempel på ”enkelt åtgärdade hinder” i Boverkets rapport ”*Delaktighet för alla*”¹. I rapporten framtagna och redovisade kostnader har använts. Ytterligare enkelt avhjälpta hinder som framkommit vid inventeringen har lagts till och specifika, nya kostnadsbedömningar för dessa åtgärder har genomförts av en extern konsult. Inventeringarna har utförts av tjänstemän från Boverket tillsammans med tjänstemän från kommunens tekniska förvaltning (gatu/trafik), kommunens handikappsekreterare samt en extern handikapprådgivare från Hässleholms kommun. I samband med inventeringarna bedömdes vilka av de identifierade hindren mot tillgänglighet och användbarhet som enkelt skulle kunna undanröjas. Därefter beräknades kostnaderna för att undanröja hindren och bedömdes vem som skulle få stå för kostnaderna.

Som ytterligare ett typfall beskrivs en nyligen genomförd ändring i kvarteret Bastionen i Halmstad.

---

¹ ”Delaktighet för alla, Regeringsuppdrag M2000/2750/Hs om tillgänglighet i den publika miljön, insyn och samråd och lokala åtgärdsprogram för tillgänglighet”, Boverket juni 2001)

Publika lokaler

Typfall 1 småföretagare; Svea Servicebutik

Svea Servicebutik är en mindre matvaruhandel som säljer tidningar, mat, godis och även har en spelhörna för lotto, joker, v65 m.m. Butiken är belägen nära servicehuset Af Klint och många äldre bor i närområdet. Många kunder är därför äldre och har nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Butiken är liten men har ändå ett stort utbud av varor. Kassan är placerad nära entrén och ofta bemannad med två personer.

Svea Servicebutik					
Åtgärd	A-pris	A-pris*	Antal	Kostnad	Kostnad*
Upphöjning av trottoaren till entrén med klistrad asfalt	250		6 kvm	1 500	0
Automatiska dörröppnare med armbågskontakt	14 000	12 000	1 st	14 000	12 000
Summa				15 500	12 000

Ovan angivna kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, bygglösning, kreditkostnader och administration) och moms.
* I samband med ändring

En tillgänglig och användbar lågdel i Svenska Spels spelhörna för lotto, joker och v65 skulle kunna tillskapas genom utbyte av en diskenhet. I detta fallet handlar det dock om lös inredning och omfattas inte av kravet på undanröjande av enkelt avhjälpna hinder.

Statligt ägda Svenska Spel skulle kunna spela en positiv roll när det gäller attitydförändring och kunskapsspridning genom tydlig information om att låga diskenheter med benutrymme finns att tillgå i sortimentet av lös inredning som den enskilde butiksägaren har att välja ur.

Typfall 2 småföretagare; Bokia

Bokia är en stor och välsorterad bokaffär i Karlskrona. Lokalen är ”luftig” med gott om utrymme mellan hyllorna. Hyllor i lokalen har en bred och kontrastfärgad bas som kontrasterar tydligt mot golvet.

Åtgärd	A-pris	A-pris*	Antal	Kostnad	Kostnad*
Flytt/byte av mindre utrustning (typ spegel, papperskorg)	150	80	1 st	150	80
Organisering av cyklar **					
Summa				150	80

Ovan angivna kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, byggledning, kreditkostnader och administration) och moms.

* I samband med ändring

**Ingen åtgärds kostnad i detta sammanhang. Handlar om att bringa ordning bland lösa hinder.

Typfall 3 småföretagare; Benetton/Scorett

De två butikerna Benetton och Scorett delar samma lokal. Entrén har nyligen ändrats och idag finns en ramp som förbättrar tillgängligheten. Lokalen är relativt liten, men känns ändå inte särskilt trång eftersom förflyttningsvägarna är generöst tilltagna. Vid ändringen av entrén, som bekostades av fastighetsägaren, planades trottoaren ut framför entrén och en ramp konstruerades innanför. Den ungefärliga kostnaden för åtgärderna blev 25 000 kr, varav 7 000 kr var kostnaden för markarbetet utanför entrén. Trottoaren hör till allmän platsmark. Hela arbetet bekostades av Fastighetsägaren (CA-fastigheter).

Benetton / Scorett

Åtgärd	A-pris	A-pris*	Antal	Kostnad	Kostnad*
Kontrastmarkering på glasdörr					
tejp på oskyddade glasytor	30	20	1 lm	30	20
målning på oskyddade glasytor	25	18	lm	0	0
Summa				30	20

Ovan angivna kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, byggledning, kreditkostnader och administration) och moms.

*I samband med ändring

Typfall 4 småföretagare; Nya Hembageriet

Nya Hembageriet etablerades 1906. Det består av lokaler för produktion av bröd och konditoriprodukter, en mindre lokal med försäljningsdisk och några mindre bord för servering. Sommartid finns även en uteservering på trottoaren utanför entrén.

Nya Hembageriet					
Åtgärd	A-pris	A-pris*	Antal	Kostnad	Kostnad*
Åtgärda för hög tröskel med träkil av lärkträ	350	350	1 st	350	350
Automatisk dörröppnare med armbågskontakt	14 000	12 000	1 st	14 000	12 000
Ommöblering av utemöblemanget					
Summa				14 350	12 350

Ovan angivna kostnader inkluderar materialpris, arbetskostnad och eventuellt underleverantörspris. Till detta tillkommer byggherrekostnader (t.ex. projektering, projektledning, bygglösning, kreditkostnader och administration) och moms.

* I samband med ändring

Det är inte bara den byggda fysiska miljön som avgör om lokalen är tillgänglig och användbar eller inte. Hur tillgänglig och användbar en lokal är beror mycket på kunskapen och viljan hos företagaren. Exempelvis har det stor betydelse hur varor och skyltar placeras på trottoaren och i butiken, vilken typ av dörmatta man väljer att ha vid entrén och hur kostnadsdisplayen vid kassan placeras och är utformad. Genom små förändringar kan lokaler fungera avsevärt mycket bättre för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Ytterligare hinder, utöver de som här bedöms som enkelt åtgärdade, kan naturligtvis också behöva undanröjas för att miljön ska fungera. Med en medvetenhet om problemen och en god planering ökar förutsättningarna för fastighetsägaren att ha framförhållning och se till att även andra hinder undanröjs när lämpliga tillfällen kommer.

I Nya Hembageriet föreslås en lärkträkil för att ta bort nivåskillnaden på 40 mm vid tröskeln i entrén och samtidigt få ett halkfritt alternativ. Trots att det kan finnas billigare sätt att ta bort nivåskillnaden är det viktigt att platsens och byggnadens förutsättningar får ligga till grund för ändringen. Här finns lokalen i en äldre byggnad och ändringen blir

ett tillägg som berikar och samtidigt enkelt kan tas bort så att byggnaden kan återgå i sitt ursprungliga skick eller förändras på nytt.

Typfall 5 småföretagare; Kv. Bastionen i Halmstad

Kvarteret Bastionen i den historiska stadskärnan i Halmstad har nyligen bytt ägare. De nya ägarna, fastighetsbolaget Kupolen, har haft ambitionen att göra det ombyggda kvarteret tillgängligt.

Kommunens byggnadskontor har haft en roll som sammanhållande mellan berörda aktörer i processen att skapa tillgänglighet till restaurang, bostäder och butiker där ramper till fastigheten behövt byggas på kommunens gatumark.

Mot Hamngatan längs Nissan finns entré till restaurangen Lilla Helfwetet, entré till bostadshus och entré till lokaler som nu byggs om för butiksändamål. Samtliga entréer nåddes tidigare med ett par trappsteg från gatuplan. Byggnaderna i kvarteret mot Hamngatan har stora arkitektoniska och kulturhistoriska värden, industriarkitektur från sekelskiftet och tidig funkis.

I ett samarbete mellan fastighetsägaren, Fredblads arkitekter i Halmstad, Halmstads Tekniska kontor och Byggnadskontoret, Handikappkonsulenterna och Hallands Länsmuséer har ramperna utformats och byggts. Ramperna är utformade med hänsyn tagen till befintliga naturmaterial och formspråk, och har byggts med fältspatsrik granit, betongplattor, smågatsten och järnräcken.

Fastighetsägaren har bekostat materialet för två ramper med trappsteg, sammanlagt 100.000 kronor. Tekniska kontoret har bekostat arbetet och utfört ramperna. Kostnaden för kommunen uppgick till 40-45.000 kronor. Tekniska kontoret har även upplåtit gatumarken för ramperna då fastighetsgränsen ligger i huslivet.

Kan reglerna komma att snedvrída konkurrensförhållandena till nackdel för småföretagen eller i övrigt försämra deras konkurrensförutsättningar?

Genom reglernas uppbyggnad tas hänsyn till företagarens storlek och situation. I begreppet "enkelt avhjälpt hinder" ligger överväganden om rimlighet som gör att kravet ställs i relation till den enskilde företagaren och den enskilda situationen.

Den föreslagna föreskriften (*dokument 1*) säger i 5§: "Med *enkelt avhjälpta hinder* avses sådana fysiska hinder och andra typer av hinder mot tillgänglighet och användbarhet som framgår av 6-18 §§ och som med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa. De ekonomiska konsekvenserna får inte bli orimligt betungande för fastighetsägaren, lokalhållaren eller näringsidkaren."

Av detta följer att större och fler hinder kan anses rimliga att undanröja för en stor företagare än för en liten.

Det föreslagna allmänna rådet till föreskriften säger vidare: "Vid bedömningen av om ett hinder skall anses enkelt avhjälpt bör hänsyn tas till att ett hinder kan vara enkelt avhjälpt i en situation men inte i en annan. Exempelvis kan det vara enkelt att komplettera eller ersätta 2-3 trappsteg med en ramp om det finns tillräckligt med utrymme, medan det kan vara svårt att göra det i en trång miljö med smala trottoarer. Likaså kan i en viss situation, till exempel där en verksamhet är viktig för många människor och installation av automatisk dörröppnare är avgörande för tillgängligheten, investeringen anses rimlig i förhållande till nyttan. I en annan situation kan investeringen bedömas vara för stor i förhållande till nyttan ... Vid bedömningen av vad som skall anses vara enkelt avhjälpta hinder bör man dessutom beakta de ekonomiska konsekvenserna för mindre näringsidkare, så att verksamheten inte äventyras."

En situation som skulle kunna upplevas snedvrída konkurrensförhållandena *småföretagare emellan* skulle kunna uppkomma i det fall två likvärdiga småföretagare driver identisk verksamhet men i lokaler som ser olika ut. Den ene småföretagarens lokal kanske har hinder som är enkelt avhjälpta och alltså ska undanröjas, medan den andra lokalen redan är tillgänglig och användbar eller har brister som inte kan anses enkelt avhjälpta.

Kommer reglerna att i andra avseenden påverka småföretagen?

För den enskilde näringsidkaren torde en investering för ökad tillgänglighet löna sig bland annat genom att kundunderlaget breddas. Investeringen innebär att fler människor får tillgång till lokalen, vilket leder till att intäkterna och sannolikt även vinsten ökar. En investering i tillgänglighet kan därför vara en konkurrensfördel.

Ovanstående resonemang torde gälla även för lokalägaren. Att äga en lokal som är tillgänglig och användbar, och därmed ofta generösare och mer lättanvänd på flera sätt, borde i de flesta situationer vara en konkurrensfördel.

Går det att kontrollera efterlevnaden av reglerna?

I och med att regeln införts i PBL omfattas kravet av lagens system för tillsyn och kontroll.

Byggnadsnämnden kan enligt 10 kap. 15 § PBL ingripa mot underlåtenhet att utföra arbete eller vidta någon annan åtgärd som åligger någon enligt PBL eller någon föreskrift eller något beslut som har meddelats med stöd av PBL. Byggnadsnämnden kan i sådana fall förelägga om att åtgärderna ska vidtas inom en viss tid. Denna möjlighet kan bli aktuell när det gäller underlåtenhet att iaktta den nya bestämmelsen i 17 kap. 21 a PBL.

Regeringen har dessutom aviserat att man efter 5 år avser genomföra en uppföljning av tillämpningen av den nya lagstiftningen.⁸

Behöver särskilda hänsyn tas till småföretagarnas villkor när det gäller tiden för reglernas ikraftträdande?

En viktig förutsättning för att kunna genomföra förbättringarna kostnadseffektivt är att det finns nödvändig tid för långsiktig planering. För att de berörda ska få rimlig tid för att genomföra åtgärderna har regeringen uttalat att hindren bör vara undanröjda före utgången av år 2010. För att tiden ska kunna utnyttjas på effektivaste sätt bör tillämpningsreglerna träda i kraft så snart det är möjligt.

---

⁸ Bostadsutskottets betänkande 2000/01:BoU05

Finns det behov av särskilda informationsinsatser?

Det kommer att bli en viktig uppgift att sprida information om de nya tillämpningsreglerna och att förklara orsakerna till att de har kommit till samt de många positiva följd effekterna de kan få, inte minst för att öka förståelsen och insikten, och därmed förutsättningarna för måluppfyllelse.

Hur har samråd skett med näringslivet, och vilka synpunkter av betydelse har kommit fram?

Under Boverkets arbete med regeringsuppdraget hölls bland annat två stora, brett upplagda samrådsmöten med olika intressenter. Vid samrådsmötena deltog flera representanter för ägare av publika lokaler, bland dessa Sveriges Fastighetsägarförbund, SABO och Riksbyggen. (Diskussionspunkter, dagordningar och deltagare vid samrådsmötena se publikationen "*Delaktighet för alla*"¹.) Dessutom hölls flera enskilda överläggningar med intressenter.

Under arbetet med konsekvensanalyserna har Boverket dessutom kontaktat ett antal olika intresseorganisationer och branschorgan angående deras syn på hur dess medlemmar kommer att påverkas av den nya lagstiftningen. Bland annat har en skriftlig förfrågan skickats ut (*Bilaga 1*). Exempel på intresseorganisationer som Boverket har haft kontakt med är bland andra Svensk Handel, Företagarförbundet, Företagarnas Riksorganisation, Sveriges Fastighetsägareförbund, Sveriges Hotell- och Restaurangägare, SABO och HSB. Några av de svar som inkommit bifogas i slutet av avsnittet (*Bilaga 2,3 och 4*).

---

¹ "Delaktighet för alla, Regeringsuppdrag M2000/2750/Hs om tillgänglighet i den publika miljön, insyn och samråd och lokala åtgärdsprogram för tillgänglighet", Boverket juni 2001)

Bilaga 1 Förfrågan till intresseorganisationer och branschorgan

Hej,

Jag skriver till er med anledning av den lag om ökad tillgänglighet till publika lokaler och offentliga platser, som trädde i kraft den 1 juli 2001.

Föreskrifter och allmänna råd om tillämpningen håller nu på att skrivas. Jag och ytterligare två ekonomer arbetar med en samhällsekonomisk konsekvensanalys av lagen.

I vårt arbete ingår att samla in uppgifter från de olika intresseorganisationer vars medlemmar eventuellt kommer att påverkas av lagstiftningen.

- Vi är därför intresserade av att veta om ni har någon uppfattning om hur era medlemmar kommer att påverkas av lagen om tillgänglighet.
- Vidare undrar vi även över om ni har någon statistik över hur många av era medlemmar som hyr/äger den lokal i vilken de idkar affärsverksamhet.

Vi vill gärna komma i kontakt med er och höra om era synpunkter och erfarenheter.

Vänliga Hälsningar

Åsa Karlsson
Analysenheten, Boverket
Tel. 0455/353164

Bilaga 2 Svar från Svensk Handel

SVENSK HANDEL 2002-07-02
Anna-Karin Eriksson, 08-762 77 06

Kommentarer till Boverkets förslag till riktlinjer angående tillgängligheter till publika lokaler

Bakgrund

Lagändringarna i Plan- och Bygglagen medför ett krav på att enkelt åtgärdade hinder mot tillgängligheten och användbarheten hos personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga skall undanröjas i lokaler och på allmänna platser, i den utsträckning som följer av föreskrifter som meddelas med stöd av lagen. Ändringen gäller lokaler dit allmänheten har tillträde, t ex receptioner eller motsvarande hos statlig eller kommunal myndighet; sjukhus och vårdcentraler, skolor, biografier, järnvägsstationer, restauranger, affärslokaler och andra lokaler avsedda att betjäna eller användas av allmänheten. Den som ansvarar för lokalen ska finansiera åtgärderna.

Boverkets exempel på vad som är enkelt åtgärdade hinder:

- kontrastmarkering och ledstråk
- varningsmarkering,
- kontrastmålning av trappor,
- åtgärda utstickande byggnadsdelar,
- skyltning,
- motverka bländning,
- belysning,
- flytt eller byte av manöverpanel i eller utanför hiss,
- installation av ringklocka,
- byte av tjocka mattor eller skrapgaller,
- åtgärda för hög tröskel,
- kortare ramper vid entréer och flyttbara ramper inomhus,
- installation av automatiska dörröppnare,
- anpassa inredning,
- flytt och komplettering av inredningsdetaljer på toalett,
- förbättring av befintliga ledstänger,
- komplettering av ledstång.

Med anledning av att Svensk Handel tillfrågats lämna kommentarer på Boverkets förslag har följande frågor ställts till medlemmarna:

- 1) Hur kommer Du att påverkas av detta?
- 2) Förekommer det mycket klagomål på tillgängligheten?
- 3) Uppfattas de föreslagna åtgärderna som enkla och hur stora förändringar kommer att krävas?
- 4) Kan Du uppskatta hur kostnaderna blir?
- 5) Är det här en proportionell och rimlig lösning?
- 6) Finns det andra alternativ?

Kommentarer

Svensk Handels grundsyn är ett samhälle som är tillgängligt för alla. Personer med funktionshinder måste i den mån det är möjligt ges samma rättigheter som alla andra medborgare i samhället. Det som kan diskuteras är på vilket sätt detta skall uppnås. Antingen tillåts marknaden verka självreglerande eller så införs lagar och regler på området. Den lösning som valts är lagreglering med tillhörande riktlinjer men Svensk Handel tror inte att lösningen är fler lagar och regler, utan snarare att attitydförändringar måste ske. Attitydförändringar är vad som krävs för att få ett mer tillgängligt samhälle. Det viktigaste är att genom information och påverkan ändra attityderna i samhället så att förståelsen för de handikappades problem och möjligheter ökar.

Butikslokaler kommer att i mycket stor utsträckning påverkas av lagändringarna samt riktlinjernas utformning. Butikerna är självklart beroende av att vara tillgängliga och ha en tilltalande miljö och service för så många kunder som möjligt. I dagsläget förekommer dock sällan klagomål från kunder på just tillgängligheten.

Tillgängligheten till själva butiken är i stort beroende av var och i vilken typ av fastighet lokalen ligger. Vad gäller äldre byggnader kan de åtgärder som föreslagits innebära mycket stora ingripanden och står inte i proportion till behovet av förändring eller kostnaderna. Vissa butiker har en särskild design och utformning samt riktar sig till en viss kundkrets, vilket kan vara svårt att kombinera med kravet på att åtgärda ”enkla hinder”. Vad som är enkelt åtgärdade hinder måste därför avgöras i varje enskilt fall. Exempelvis kan nämnas att flytta manöverpanel för hiss, motverka bländning, byta av mattor och skrapgaller, trösklar och belysning är inte enkla åtgärder för många handlare. Ramper vid entréer och eventuellt flyttbara ramper inomhus kan vara mycket ingripande åtgärder och kan också komma att upplevas

som negativt och störande av andra kunder. Automatiska dörröppnare är inte alltid möjliga att installera. Det är också svårt att göra alla till lags, vissa förändringar förbättrar för vissa men försämrar för andra. Ett exempel är elöverkänsliga som vill ha så lite ljus som möjligt samtidigt som den med nedsatt syn behöver stark belysning.

Vad som ovan sagts leder till att det, för privatägda lokaler, måste finnas en flexibilitet att lösa eventuella tillgänglighetsproblem på andra sätt än vad som av Boverket angivits. Exempel på andra lösningar kan vara att kunden ringer på en ringklocka utanför dörren så att denne sedan kan få hjälp att komma in, eller, i vissa fall, att kunden föranmäler sitt besök. De föreslagna ändringarna kan möjligen appliceras på offentliga byggnader såsom sjukhus och bibliotek.

Kostnaderna för dessa ”enkelt åtgärdade hinder” är mycket svåra att uppskatta. I vissa byggnader kommer kostnaderna att vara mindre medan kostnaderna i till exempel äldre hus kommer att vara betydligt högre. Lokalinnehavaren kommer att vara den som måste stå för dessa kostnader oavsett om denne äger sin lokal eller är lokalhyresgäst, då fastighetsägaren sannolikt kommer att höja hyran för lokalhyresgästen. Detta innebär att handlaren får ökade kostnader vilket i sin tur kommer att leda till höjda konsumentpriser.

Tillgänglighetsproblemen kommer att lösas med tiden då dessa krav redan finns på nybyggda byggnader samt att dessa krav även ställs vid ombyggnationer. I och med detta sker en successiv övergång till tillgängligare lokaler. Det är därför viktigare att säkerställa handikappanpassning vid ny- och ombyggnad än att förskriva åtgärder i befintliga lokaler utan anknytning till andra byggnads- eller reparationsåtgärder.

Bilaga 3 Svar från Sveriges Fastighetsägareförbund

Åsa!

Vi samlar inte in någon systematisk statistik som beskriver de frågor som Du tar upp.

I samband med remissbehandlingen fick vi bilden från medlemsföretagen att i många fall skulle den nya lagstiftningen inte innebära några problem. I andra fall skulle det vara fysiskt möjligt att genomföra åtgärder men det skulle leda till kostnader som kanske inte skulle gå att få täckta. I ytterligare andra fall bedömdes det inte ens vara fysiskt möjligt att klara åtgärderna. Det torde i första hand gälla många äldre fastigheter, inte sällan kulturhistoriskt intressanta.

Oavsett om de är medlemmar hos oss eller ej är det många av de privata fastighetsägarna som bedriver näringsverksamhet i sina fastigheter. Det gäller alltså företag, vars huvudsakliga verksamhet är annan än fastighetsägande, till exempel banker, börsbolag etc, till enskilda näringsidkare som driver en skohandel, konsultverksamhet etc. Vi har ingen uppgift om den lokalen ligger i den ägda fastigheten eller om den hyrs av någon annan.

Du får gärna återkomma om Du tror att vi kan hjälpa till ytterligare

Med bästa hälsningar

Per-Åke Eriksson

Sveriges Fastighetsägareförbund
Box 9608, Besöksadress: Hornsbruksgatan 28
117 91 Stockholm
tfn 08 613 57 20; mobil 0708 48 04 12

Bilaga 4 Svar från Företagarnas Riksorganisation

Hej!

Ändringarna i plan- och bygglagen om tillgänglighet påverkar Företagarnas Riksorganisations medlemmar endast om företaget har en lokal dit allmänheten har tillträde eller bedriver verksamheten på en offentlig plats. Naturligtvis blir det den framtida tillämpningen av reglerna som kommer att avgöra hur företagarna påverkas. Här är det viktigt att understyrka att eventuella föreskrifter måste ta hänsyn till att anpassningarna inte får bli alltför omfattande och kostnadskrävande.

Naturligtvis ligger det i näringsidkares eget intresse att lokalerna är tillgängliga för en så stor kundkrets som möjligt, men detta kan behöva avvägas mot bl.a. kostnader för anpassningarna.

Företagarnas Riksorganisation har ingen statistik över hur många av våra medlemmar som hyr/äger den lokal som de idkar affärsverksamhet i.

Med vänlig hälsning

Karin Berggren

Karin Berggren
jur kand
Företagarnas Riksorganisation
Sergelgatan 1
106 67 STOCKHOLM
tfn 08 - 406 17 41
fax 08 - 406 18 82
e-post karin.berggren@fr.se

